

Како да се обезбеди пристап до програмите за лица со попреченост

ПРИСТАП, УСЛУГИ, ПРОГРАМИ,
МАТЕРИЈАЛИ И АЛТЕРНАТИВНИ
ФОРМАТИ

ВИДОВИ ПОПРЕЧЕНОСТ

Вид

Недостиг од
способност за
гледање или за
процесирање
визуелни
информации

Слук

Недостиг од
способност за
слушање или за
процесирање
аудитивни
информации

Моторна /
Физичка

Недостиг од
способност да се
користат со
леснотија, точност и
прецизност машини
и уреди

Умствена

Недостиг од
способност за
активности со
ментална тежина,
читање,
меморирање,
одржување
внимание

ВИДОВИ ТРАЈНА ПОПРЕЧЕНОСТ

Вид

Слепило
Слабовидост
Слепило за бои

Слух

Глувост
Наглувост
Трајно губење на
слухот

Моторна /
Физичка

Диспраксија
Артритис
Повторливи
повреди (RSI)
Церебрална
парализа

Умствена

Даунов синдром
Дислексија
Тешкотии со
учењето и др.

ВИДОВИ ПРИВРЕМЕНА ИЛИ ПОВРЕМЕНА ПОПРЕЧЕНОСТ

Вид

Недостапност на очилата
Одблесок од екранот при користење на уредот на сонце

Слух

Прием во бучна околина

Моторна /
Физичка

Привремена повреда (на пример скршеница)
Зафатени раце (носење дете торби и сл.)

Умствена

Употреба на лекови
Замор
Стрес
Мамурлак

СПОРЕД ВИДОТ ПОПРЕЧЕНОСТ, ПОЛЕСНА КОМУНИКАЦИЈА МОЖЕ ДА ОБЕЗБЕДИМЕ СО

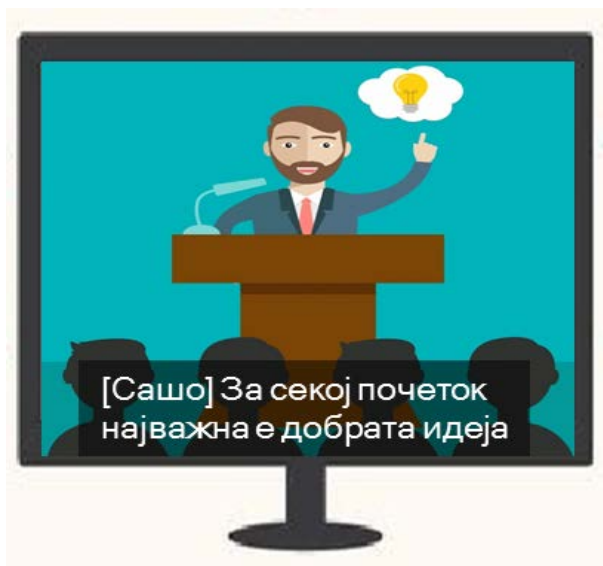
Средство Вид попеченост	Големи букви	Лента/ DAISY CD/DVD	Брајово писмо	Веб страница	Видео со титл и/или гестов говор	Тексту- ални пораки	Поеднос- тавен текст за читање
 Вид							
 Слух							

Средство Вид попереченост	Големи букви	Лента/ DAISY CD/DVD	Брајово писмо	Веб страница	Видео со титл и/или гестов говор	Тексту- ални пораки	Поеднос- тавен текст за читање
 Моторна / Физичка							
 Умствена							

Средство Вид попреченост	Големи букви	Лента/ DAISY CD/DVD	Брајово писмо	Веб страница	Видео со титл и/или гестов говор	Текстуални пораки	Поједнос-тавен текст за читање
 <p>Дислексија</p>							

ТЕКСТУАЛНИ ОБЈАСНУВАЊА И ТИТЛУВАЊЕ

ШТО Е ТОА ТЕКСТУАЛНО ОБЈАСНУВАЊЕ?

- Аудиото/говорот се претвора во текст,
- Се идентификува кој говори,
- Се опишуваат звучниот ефект и музиката,
- Текстуална форма на дијалог.

ОТВОРЕНИ ТЕКСТУАЛНИ ОБЈАСНУВАЊА

- Најчесто се испишани со бели или жолти букви со црни рабови или комбинирано,
- Не може да се исклучат, т.е. тие се дел од оригиналното видео.

ТЕХНИЧКИ СТАНДАРДИ

- Не повеќе од 32 букви во линија,
- На екранот е најмалку 2 секунди,
- Се користат фонтови со „sans serif“ карактеристики и со „средна дебелина“.

ЗАТВОРЕНИ ТЕКСТУАЛНИ ОБЈАСНУВАЊА

Не само што го претставуваат дијалогот, туку опишуваат и други релевантни звучни делови - ги опишуваат звуците во позадината, музиката, свонењето на свончето или телефонот и другите аудио знаци кои треба да се опишат. Употребата на затворените текстуални објаснувања претпоставува дека публиката не може да го слушне звукот и ѝ треба текстуален опис на она што би го слушнала.

- Најчесто се испишани со бели букви во црна рамка,
- Означени со „CC“, можат да се вклучат и исклучат,
- Содржат опис,
- Вклучуваат опис и дијалог наменети пред сè за гледачи кои не можат да го слушнат звукот.

Титли

Обезбедуваат текстуална алтернатива за дијалогот на видео снимките - изговорените зборови на ликовите, нараторите и другите учесници. Преводот предаден преку титли, претпоставува дека публиката може да го слушне звукот, но потребно е дијалогот да се предаде во текстуална форма.

- Вклучуваат само нарација или дијалог,
- Не обезбедуваат информации за звучните ефекти или музиката,
- Не ги идентификуваат говорниците,
- Го преведуваат она што е изговорено на странски јазик.

РАЗЛИКА МЕЃУ ТИТЛИ И ЗАТВОРЕНИ ТЕКСТУАЛНИ ОБЈАСНУВАЊА

ТИТЛИ

ЗАТВОРЕНИ ТЕКСТУАЛНИ ОБЈАСНУВАЊА

1

00:00:02,000-->00:00:05,620

Денеска ќе учиме како се прават титли.

1

00:00:02,000-->00:00:05,620

Денеска ќе учиме како се прават титли.

2

00:00:05,670-->00:00:17,750

Дали некој ја знае разликата меѓу титли и затворени текстуални објаснувања?

2

00:00:05,670-->00:00:17,750

Дали некој ја знае разликата меѓу титли и затворени текстуални објаснувања?

3

00:00:17,790-->00:00:20,710

Ќе одговори ли некој?

3

00:00:17,790-->00:00:20,710

[Наставничката плесна со рацете] Ќе одговори ли некој?

ПРЕДНОСТИ	
ТИТЛИ	ОБЈАСНУВАЊА
Видливост за пошироката публика.	Помош при слушање.
Помош за учење друг јазик.	Полесно доставување информации.
Се задржува оригиналното обликување на програмата.	Овозможува следење видео содржини во услови на бука.

ПОЕДНОСТАВУВАЊЕ НА ТЕКСТОВИТЕ ЗА ЧИТАЊЕ

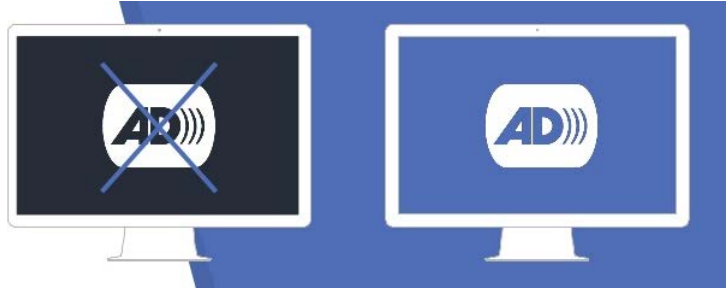
- Добра практика за да се провери разбирливоста на текстовите е да им се дадат на деца од 10 - 11 годишна возраст.

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ ЧИТЛИВОСТ

- Јасна визуелна прегледност,
- 10-15 зборови во линија,
- Позадина која не трепери,
- Соодветна висина на линии 100 - 120%.

Аудио опис

Со аудио описот се раскажуваат релевантните визуелни информации.

ПРИДОБИВКИ

Достапност: Се проценува дека 10% од населението има проблеми со гледањето.

Аутизам: Помага за подобро разбирање на емоционалните и социјалните знаци.

Флексибилност: Прегледување видеа без да се гледаат.

ПОТРЕБИТЕ, ИДЕИТЕ И СОГЛЕДУВАЊАТА НА СЛЕПИТЕ И ЛИЦАТА СО ОШТЕТЕН ВИД ВО РМ¹

- Емисиите треба да ги истакнуваат можностите, а не ограничувањата,
- Редовно да се следат активностите на слепите и лицата со оштетен вид,
- Специјалните програми наменети за лицата со сетилна попреченост не го решаваат проблемот за пристапност и инклузија, потребен е пристап до поразновидни видови програми,
- **Телевизиите** да избегнуваат дел од програмите да ги емитуваат само како графика со што важни информации стануваат недостапни (ова особено важи за временската прогноза),
- На **радиото** да му се вратат звучните слики,
- **Операторите на јавни електронски комуникациски мрежи** да обезбедат фиксна позиција на каналите во понудата.

¹ Наоди од истражувањето на АВМУ „Пристап до програмите на радиодифузерите за лица со оштетен вид и слух - понуда и потреби“ <https://bit.ly/2qNbE5i>

ПОТРЕБИТЕ, ИДЕИТЕ И СОГЛЕДУВАЊАТА НА ГЛУВИТЕ И НАГЛУВИТЕ ЛИЦА ВО РМ

- **Телевизиите** кои создаваат пристапни програми со знаковен јазик да го зголемат поделениот екран со толкувачот,

- Вестите преведени на знаковен јазик на **MPT1** да се емитуваат во ударното време (по 17 часот),
- **Телевизиите** да користат истовремено знаковен јазик и титлување на програмите,
- **Телевизиите** на знаковен јазик да преведуваат што е можно повеќе програми (вести, информативни, документарни, образовни програми, временска прогноза, спортски програми, сервисни информации и други),

- **Телевизиите** да ги распоредуваат програмите пристапни за глувите во вечерните термини,
- **Телевизиите** да вложат напор да обезбедат повеќе емисии со пристап за деца.

Подетални информации:

Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (АВМУ) Програма за обезбедување достапност до медиумите на лица со сетилна попреченост (2015) <https://bit.ly/2qNiYhk>

Истражување на АВМУ „Пристап до програмите на радиодифузерите за лица со оштетен вид и слух - понуда и потреби“ (2016) <https://bit.ly/2qNbE5i>

The European Disability Forum (EDF) statement on the Proposal for a Directive of the European Parliament and the Council amending Directive 2010/13/EU <https://bit.ly/2RRxb8k>

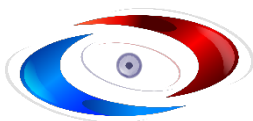
EDF response to the public consultation on the Audiovisual Media Services Directive <https://bit.ly/2QH0yKp>

European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) “Accessibility standards for audio-visual media” (2014) <https://bit.ly/2FICIT4>

European Platform of Regulatory Authorities (EPRA) Comparative background document on Access to Audiovisual Media Services for persons with disabilities (2013) <https://bit.ly/2PtEpm8>

US Federal Communications Commission “Twenty-First Century Communications and Video Accessibility Act” <https://bit.ly/2Pw0AIn>

International Telecommunication Union (ITU) “Making TV Accessible” <https://bit.ly/2Ejap1Z>

Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски
услуги

Палата „Панко Брашнарџ“
ул. Македонија бр.38
1000 Скопје, Република Македонија

Тел. + 389 2 3103 400

www.avmu.mk
contact@avmu.mk

Лица за контакт:
м-р Сашо Богдановски
е-адреса: s.bogdanovski@avmu.mk
тел: (02) 3103 436

Рубин Талески
е-адреса: r.taleski@avmu.mk
тел: (02) 3103 426

